UN MEMORIU CARE ACUZĂ. DORI POPOVICI, „MEMORIU ÎNAINTAT DOMNULUI MAREŞAL ION ANTONESCU, CONDUCĂTOR AL STATULUI ROMÂN, CU PRIVIRE LA SITUAȚIA DIN BUCOVINA” (II)

MARIAN OLARU

An Accusatory Memorandum. Dori Popovici, “A Plea to the Lord Marshall Ion Antonescu, the Leader of the Romanian State, Regarding the Situation in Bukovina” (II)

(*Abstract*)*

In the following article, we publish the second part of the memorandum sent to Ion Antonescu by Dorimedont Popovici, and we present his proposals for the establishment of a “new administration” in Bukovina, based on new principles and highly trained officials of great rigour and morality. The most significant part of this text refers to the “Rumanization” of the Bukovina's economy and the “solving of the Jewish problem” in Bukovina. The memorandum in itself reveals a hallucinatory mix of administrative acrimony and anti-Semitic ideas, which were, in fact, the foundations of the policy that led to the Holocaust of the Jews in Romania. In order to better outline the personality of the author of the memorandum, at the end we publish the reaction of I. E. Toroutiu to Popovici’s pleading which addressed Mihai Antonescu, vice-president of the Council of Ministers, who was directly responsible for the administration of Bukovina.

Keywords: Dorimedont Popovici, memorandum, Ion Antonescu, Bukovina, Rumanization, the Jewish problem.

Publicăm în acest tom al „Analelor Bucovinei” ultima parte a memoriului trimis de Dorimedont Popovici lui Ion Antonescu, la câteva luni după revenirea administrației românești în partea septentrională a Bucovinei, care a fost ocupată de sovietici în iunie 1940. Această ultimă parte a memoriului amintit cuprinde propunerile omului politic bucovinean cu privire la principiile şi modalitățile de realizare a unei noi administrații în Bucovina. Acestea trebuiau „să indice precis în ce direcție şi în vederea cărui scop are să activeze” noul aparat administrativ. Conform propunerilor lui Popovici, noul împuternicit al lui Ion Antonescu în Bucovina trebuia să se bucure de un „prestigiu recunoscut”, să fie „absolut ireproşabil moral”, să dea dovadă de

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXVI**, *1* (52), p. 289–309, Bucureşti, 2019

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

simț de răspundere și de inițiativă, pentru că acesta nu trebuia să fie doar un „figurant" sau „un executant". De asemenea, aflăm că noul aparat administrativ trebuia să fie alcătuit la inițiativa împuternicitului lui Ion Antonescu. Din țesătura de argumente și cerințele formulate de Dorimedont Popovici, precum și din criticile aduse lui Mihai Antonescu, în mod direct și indirect, pentru felul cum a fost alcătuită administrația Bucovinei, deducem că persoana care făcea aceste propuneri, adică Dorimedont Popovici, se dorea a fi „împuternicitul" lui Ion Antonescu în Bucovina. Scriind despre calitatea noii administrații ce trebuia înființată în Bucovina, autorul amintește că „această provincie dispune de o serie de elemente foarte bine pregătite încă de pe timpul Austriei, dintre care un număr destul de considerabil activează astăzi ca inspectori generali administrativi în administrația țării și pe lângă Ministerul de Interne. Era vorba ca administrația din Bucovina să devină cea mai bună din țară și să poată servi ca model pentru tot cuprinsul ei".

Partea cea mai însemnată a memoriului a fost alocată de autor chestiunii „românizării" și „problemei evreiești". Propunerile lui Dorimedont Popovici sunt un amestec halucinant de acribie organizatorică și idei antisemite, care aveau drept scop așa-zisa „rezolvare a chestiunii evreiești". În fapt, aceasta a fost gândirea care a dus la Holocaustul din România. În acest scop, Popovici îi sugerează lui Ion Antonescu faptul că se putea inspira din experiența partidului nazist, autorul luând „contact direct" cu „oamenii de conducere din Germania": Ioachim Ribbentrop, Rudolf Hess, Adolf Rosenberg și Gottfried Feder. Dorimedont Popovici scria că „soluția", „de o simplitate clasică", în împrejurări nicicând mai potrivite ca atunci, „este înlăturarea lor sau, mai bine zis, îndepărtarea lor de pe teritoriul țării noastre, pe care viețuiesc dânșii actualmente, și deportarea lor în alte regiuni ale țării, unde să fie folosiți, deocamdată, până la noi dispoziții, în măsura aptitudinilor lor, pentru opera noastră de reconstrucție, atât a teritoriilor eliberate, cât și a teritoriilor noi cucerite, urmând ca ei să poată fi ulterior, dacă va mai exista această necesitate la acea vreme, deportați în momentul dat, când, după terminarea războiului, respectiv după încheierea păcii, se va înființa sau va trebui să se înființeze, după toate probabilitățile, un stat pur evreiesc, în statul lor propriu". O astfel de „soluție" se întemeia, spune Dorimedont Popovici, pe o vorbă mai veche: „„mai bine un sfârșit cu groază, decât o groază fără de sfârșit".

Alături de memoriul lui Dorimedont Popovici, prezentăm și memoriul lui I. E. Torouțiu, pe atunci membru al Cabinetului civilo-militar al Basarabiei, Bucovinei și Transnistriei și președinte al Cercului românilor bucovineni din București. Informațiile prezentate de Torouțiu se găsesc și într-o broșură anonimă, care cuprinde multe facsimile după hotărârile judecătorești expuse în acest document, intitulată *Din viața aventurierului Dori Popovici, fost șef al Organizației Partidului Poporului din Bucovina. Acte și documente – facsimile și autografe*, f. a., f. l. Aceasta a apărut la București, după ce Dorimedont Popovici a părăsit partidul lui Alexandru Averescu, în 1927, invocând că „nu mai are încredere în acesta". Felul în care a apărut respectiva broșură și conținutul acesteia ne fac să credem că I. E. Torouțiu a fost cel puțin unul dintre cei care au sprijinit apariția ei.

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

Memoriu înaintat domnului mareşal Ion Antonescu, conducător al statului român, cu privire la situaţia din Bucovina, la principalul ei vinovat, la posibilităţile de îndreptare şi la rezolvarea problemei evreieşti (II)

Elaborat la dorinţa domnului conducător al statului, înainte de acordarea unei audienţe cu privire la chestiunile expuse

Bucureşti, 15 noiembrie 1941

Posibilitate de îndreptare

Domnule Mareşal, după toate câte le-aţi putut cunoaşte din relatările mele de faţă, situaţia din Bucovina a devenit, prin un concurs de cele mai regretabile împrejurări, una din cele mai arzătoare, delicate şi dificile probleme din viaţa internă a statului român. Situaţia văzută chiar numai prin prisma celor arătate în prezentul memoriu, fără ca Domnia Voastră să mai aveţi cunoştinţă despre celelalte elemente pe care le deţin şi care, privind chestiuni de ordin personal sunt, bineînţeles, de o gravitate excepţională, incomparabil mai mare decât datele pe care vi le-am înşirat, de proporţii direct uriaşe, nu poate să fie în niciun caz tolerată mai departe. Un remediu trebuie găsit cu orice preţ şi fără nicio întârziere şi întrucât Domnia Voastră, Domnule Mareşal, sunteţi însăşi întruchiparea hotărârii şi executării, gata să tăiaţi, dacă e nevoie, chiar în carne vie, să faceţi orice, totul, totul, când este vorba de a salva această ţară, această posibilitate este dată, având în vedere că Domnia Voastră deţineţi în aceste clipe în mâinile Domniei Voastre şi întreaga putere de stat, în sensul cel mai larg şi bun al cuvântului.

În prima linie este necesar, Domnule Mareşal, ca să se producă dintr-o dată, pe toată linia, o destindere sufletească în Bucovina, populaţia de acolo să răsufle, să recapete iarăşi încrederea în viitor şi să încete deznădejdea care domneşte astăzi în rândurile ei. În acest scop se impune, Domnule Mareşal, ca în faţa crudei realităţi pe care aţi avut ocazia s-o cunoaşteţi în toată strălucirea ei, prin redarea fidelă de faţă a faptelor, aşa cum s-au petrecut acolo, ca în faţa cataclismului care se anunţă pentru această provincie şi ne ameninţă chiar pe toţi, ca Domnia Voastră, prin o hotărâre eroică, prin un adevărat gest de conducător, să schimbaţi de îndată în Bucovina tot, tot, din rădăcină, să nu rămână nici urmă din materialul putred şi şubred al aparatului administrativ, care a patronat toate câte s-au petrecut, fie de le-a inspirat şi încurajat numai, cu sau fără voie.

În loc de sistemul vechi, trebuie de întronat neapărat un sistem cu totul nou, un sistem care să refacă provincia, să n-o distrugă ca până acum, un sistem care să introducă o cu totul altă mentalitate, de la care să bată un alt suflet. Întreaga populaţie trebuie să afle că, după noul sistem, Bucovina nu va mai fi a tuturor hoţilor şi tâlharilor, ci a oamenilor cinstiţi, că după noul sistem bunurile statului vor

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

fi, de astăzi, în realitate, ale lui şi că nu-i va fi permis nimănui să se atingă de ele, decât cu preţul vieţii, că toţi acei care s-au înfruptat din ele, fie că le-au furat, fie că le-au obţinut cu preţuri derizorii din mână liberă, oricine ar fi aceştia, vor trebui să le restituie, luându-şi, bineînţeles, pedeapsa cuvenită, vor trebui să afle că bunurile statului reprezintă un capital, care nu poate fi folosit de azi înainte pentru nimic altceva decât numai şi numai pentru binele scopurilor sale şi, în acest sens, pentru binele tuturor şi a tot de care este nevoie pentru ca statul să poată prospera. În virtutea acestui principiu, lumea trebuie să afle că bunul public, mijloacele statului, destinate fiind scopurilor sale, vor fi folosite, în prima linie, pentru opera de reconstrucţie şi refacere, şi anume, atât pentru reconstrucţia generală a tuturor întocmirilor, aşezămintelor şi elementelor pe care se întemeiază existenţa statului, cât şi pentru refacerea acelora care au fost năpăstuiţi, păgubiţi şi sărăciţi de ocupaţia bolşevică şi de consecinţele războiului.

În legătură cu toate acestea, va trebui lumea să afle în mod precis cum şi în ce fel se va soluţiona, în sfârşit, problema evreiască. Agitaţia ce există astăzi pe această chestiune nu mai este de suportat. Nu avem, doar, nimic de ascuns în faţa nimănui. Interesele superioare ale neamului reclamă, în mod imperativ, o soluţionare radicală a acestei probleme şi drept aceea, ea trebuie realizată neapărat. Nemaiputând fi de azi înainte loc în ţara românească, pentru multă vreme, pentru populaţia evreiască, lucru pe care, de altfel, îl recunoaşte astăzi toată lumea de la noi, fie de orice naţionalitate, fie străină sau română, fie ea antisemită sau filosemită, ba chiar evreii singuri, nu există niciun motiv ca ea să nu fie lămurită, *urbi et orbi*, astfel ca să ştie fiecare în ce condiţii se va desfăşura evacuarea lor din ţară, ori ea se va face pe de-a-ntregul în toată ţara sau numai în teritoriile eliberate, ori ea va cuprinde totalitatea evreilor sau numai a unei părţi din ea şi, în cele din urmă, dacă această evacuare se va efectua într-un ritm mai accelerat sau mai lent.

Neînţelegerile de astăzi, frământările sociale, tensiunile într-o anumită parte de civili şi militari, care dăinuiesc de un timp încoace pe această chestiune, n-au absolut niciun rost, ele stingheresc numai bunul mers al lucrărilor de reconstrucţie şi tulbură necontenit liniştea de care avem neapărată nevoie, având în vedere gravitatea atâtor probleme pe care avem a le rezolva.

Daţi, Domnule Mareşal, Bucovinei un alt sistem de administraţie, în felul cum l-am arătat, un alt aparat administrativ, îndrumaţi să se rezolve chestiunea evreiască după principiile de mai sus şi puneţi în fruntea administraţiei din Bucovina un om întreg, care ştie ce vrea, un om cu curajul opiniei sale, în baza experienţei şi a suferinţelor pe care le-a îndurat – cine n-a mâncat pâinea amară a suferinţelor, nu are înţelegere pentru necazurile nespuse ale celor nevoiaşi – şi Domnia Voastră veţi avea cea mai mare satisfacţie în această provincie, veţi avea vesela grădină cu mândrii feciori a lui Vasile Alecsandri, veţi avea iarăşi Bucovina înfloritoare de odinioară.

Metoda de a înfăptui cele ce vi le-am spus, Domnule Mareşal, este cât se poate de simplă. Daţi ordin Domnia Voastră, în virtutea puterii supreme ce o deţineţi în stat, să se redacteze imediat o nouă lege pe baza unor cu totul alte principii decât cea veche şi concomitent cu aceasta, un regulament, care să indice precis în ce

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

direcție și în vederea cărui scop are să activeze noul aparat. Noua lege de organizare să lase toată răspunderea pentru buna administrație a provinciei, exclusiv numai și numai în seama împuternicitului Domniei Voastre. Tot ce privește administrația Bucovinei n-are voie să se execute sub protecția și la ingerința altuia, ci numai sub protecția și la ordinul Domniei Voastre. Fără o absolută claritate în această privință, este exclusă orice posibilitate a unei bune administrații. Trebuie să rămână așa cum ați fost Domnia Voastră hotărât la început, ca împuternicitul Domniei Voastre să nu fie sub niciun raport la ordinul unui alt organ de stat, de oricare rang ar fi. Omul ales pentru această înaltă funcție să fie un om cu un prestigiu recunoscut, absolut ireproșabil din punct de vedere moral și cu un simț de răspundere cât se poate de bine dezvoltat, pentru ca să fie capabil de o inițiativă proprie, fără de care este exclusă orice posibilitate de progres. Nu se poate ca împuternicitul Domniei Voastre să fie numai un executant, numai un figurant; punerea în valoare a talentelor și calităților personale ale fiecăruia care stă în fruntea unei organizații, este una din condițiile cele mai cardinale, pentru a promova o activitate rodnică și, mai ales, pentru ca aceasta să dea rezultate excepționale.

Alcătuirea aparatului administrativ să rămână exclusiv la aprecierea împuternicitului Domniei Voastre, bineînțeles fiindu-vă rezervat Domniei Voastre dreptul de aprobare; orice amestec din afară să nu fie numai oprit, ci pus chiar sub sancțiune. Dacă e vorba ca întreaga răspundere s-o poarte împuternicitul, nu se poate concepe, în niciun caz, ca să nu i se atribuie și lui dreptul de a-și alege colaboratorii. Aceasta este o condiție *sine qua non*. Este lucru știut că cel mai bun organizator și cel mai chemat element ca să stea în fruntea unui aparat de așa mare importanță, cum este administrația unei provincii, este acela care are posibilitatea și știe să-și aleagă oamenii. Experiențe nu sunt îngăduite să se facă pe spinarea unei populații în suferință. Toată arta unei bune guvernări și a unei bune administrații e în funcție de următoarea condiție, ca omul care e chemat să stea în fruntea guvernului sau administrației să cunoască țara, referințele și oamenii. Șeful suprem al administrației are principala obligație de a nu se pierde în detalii, ci să îndrumeze și să supravegheze numai, cu cea mai încordată atenție, activitatea acelora pe care și i-a ales. Cum se practică alegerea comandanților în timp de război, fiind pus fiecare, după capacitatea sa, la locul său, așa trebuie procedat și cu organizarea unei administrații, dacă dorim ca ea să fie bună și cât se poate de ireproșabilă.

În virtutea legii care există astăzi, situația șefului suprem al administrației din Bucovina este cu totul alta. Administrația de acolo se face în baza acestei legi prin trei organe și anume: în afară de guvernator, încă prin așa-zisele directorate și prin Consiliul Provincial, și nu prin un singur organ, în persoana împuternicitului Domniei Voastre, cum ar trebui să fie. Consiliul Provincial, care este prevăzut în legea existentă, se constituie din șefii directoratelor respective. Șefii directoratelor, fiind la ordinul guvernatorului, este fatal ca un Consiliu Provincial alcătuit din aceștia să nu folosească la nimic. Și, de fapt, acesta este cazul în realitate. După noua lege, acest Consiliu ar trebui să fie compus din cei mai experți și cinstiți bărbați ce-i are provincia, din specialiști recunoscuți ai tuturor ramurilor vieții

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

economice, culturale şi sociale, deoarece numai în această formă poate să fie de vreun folos real. Misiunea acestui Consiliu Provincial ar fi de a-şi da avizul în toate cazurile în care guvernatorul le-ar cere Consiliului; în acelaşi timp, însă, Consiliul Provincial ar trebui să aibă şi dreptul de a putea face şi din iniţiativă proprie Guvernământului provinciei propuneri de folos obştesc. Practica de până acum, prevăzută de altcum şi în art. 17 al vechii legi, drept care prefecţii pot fi recrutaţi din rândul ofiţerilor şi din rândul funcţionarilor, trebuie să înceteze; întrucât o bună administraţie nu se poate face, în niciun caz, fără oameni titraţi şi de carieră, viitorii prefecţi să nu aibă voie a fi recrutaţi decât din rândurile funcţionarilor care întrunesc aceste condiţii. Nici chiar ofiţerii titraţi să nu fie admişi în fruntea prefecturilor, deoarece nu posed şi nici nu pot să posede pregătirea necesară.

Buna administraţie în vechea Monarhie Habsburgică, a cărei administraţie era cea mai bună administraţie recunoscută în toată lumea, chiar funcţionarii titraţi şi cu un stagiu de mai mulţi ani nu erau admişi sub niciun raport, fiind chiar doctori în ştiinţele juridice şi economice, să ocupe un post de prefect, câtă vreme nu se supuneau unui examen de capacitate, pentru a da dovadă că sunt în curent cu toate legile administrative şi că dispun şi de o suficientă experienţă pentru a putea conduce cu succes un judeţ. Noua administraţie în Bucovina trebuie să fie o a doua justiţie şi, de aceea, asigurarea unei bune administraţii în ţara românească nu va fi posibilă atâta vreme cât nu se va introduce acest sistem de necondiţionată pregătire a elementelor ce pot face parte din aparatul administrativ şi în organizaţia noastră de stat.

În Bucovina, soluţionarea acestei chestiuni nu întâmpină nicio dificultate, întrucât această provincie dispune de o serie de elemente foarte bine pregătite încă de pe timpul Austriei, dintre care un număr destul de considerabil activează astăzi ca inspectori generali administrativi în administraţia ţării şi pe lângă Ministerul de Interne. Era vorba ca administraţia din Bucovina să devină cea mai bună din ţară şi să poată servi ca model pentru tot cuprinsul ei. Acest lucru se poate înfăptui, fără doar şi poate, cu cea mai mare uşurinţă, alcătuindu-se aparatul administrativ din această provincie deodată cu întronarea noului sistem, numai din funcţionari care au dat acest examen de capacitate – subsemnatul a dat acest examen, fiind sub stăpânirea austriacă, vremelnic, funcţionar administrativ, cu excerinţe generale – şi care având această calitate asupra lor, dispun de toate cunoştinţele necesare atât cât să administreze judeţele în modul cel mai satisfăcător, cât şi ca, prin filiera lor, să poată trece pe încetul, treptat, treptat, toţi funcţionarii din ţară care îmbrăţişează cariera administrativă şi sunt destinaţi să urce treptele ierarhiei, până la gradul de prefect. Organizată în acest fel, administraţia din Bucovina, ea nu numai că va fi cea mai bună din ţară, dar ea va fi şi o pepinieră de cea mai mare importanţă pentru pregătirea viitorilor prefecţi şi, prin ei, pentru realizarea reformei atât de urgent necesară în administraţia ţării noastre.

În înţelesul celor arătate mai sus, administraţia Bucovinei şi apoi, cu încetul, a întregii ţări, trebuie purificată fără cruţare de toate elementele neapte, netitrate şi nepregătite, oricare ar fi aceste elemente şi ori de a cărui protecţie s-ar bucura ele, administraţia ţării nefiind un azil pentru toţi protejaţii şi protejatele oamenilor cu

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

influență. Deodată cu apariția legii, să apară și un regulament care să specifice programul de lucru, pe care are să-l desăvârșească noua administrație, în baza principiilor fixate, precum și instrucțiuni detaliate și precise, după care are să activeze pentru a împlini acest program.

Acest program trebuie să reglementeze toată activitatea viitoare a noului aparat administrativ, punând-o în serviciul următoarelor patru probleme: I. Reconstrucția generală; II. Înviorarea vieții economice; III. Românizarea industriei și comerțului; IV. Rezolvarea problemei evreiești.

În ce privește problema dintâi, ea se va rezolva prin valorificarea tuturor bunurilor rămase de la străini și bolșevici, care să asigure statului mijloacele necesare pentru refacerea edificiilor publice și pentru îndrumarea imediată a unei acțiuni de echitabilă despăgubire și ajutorare a populației păgubită de pe urma războiului. În ce privește problema înviorării economice, prin punerea, cât se poate de grăbită, în funcție a fabricilor existente și a tuturor stabilimentelor comerciale, admițând să activeze în ele, întrucât nu am dispune de un număr suficient de români pregătiți, comercianți evrei, din rândul celor reținuți în țară, din considerații de utilitate publică, bineînțeles, punând sub conducerea acestora, lucru care ar trebui în permanență supravegheat de către administrația publică, un număr de învățăcei, accelerând astfel pregătirea elementelor comerciale românești, de care ducem astăzi atât de mare nevoie. Mai departe, în ce privește problema a treia, ea se va rezolva prin o trecere mai accelerată și conștiincioasă a potențialului economic rămas de la străini asupra românilor și, în sfârșit, de a rezolva problema evreiască după anumite norme, pe care mi-am permis să le propun prin expunerile mele cuprinse în capitolul IV al acestui memoriu.

Cu privire la problema românizării, căreia se impune ca să i se dea o deosebită atenție, situația extrem de tristă în care am ajuns în Bucovina sub acest raport, din cauza lipsei de expeditivitate a Directoratului de Românizare, reclamă în mod imperios să se stabilească, fără întârziere, mai întâi, numărul total al întreprinderilor industriale și comerciale și a tuturor elementelor pregătite românești de care dispunem în Bucovina și pe acelea care ar dori să vină din diferite părți ale țării, pentru ca să se poată înlocui prin ele cât se poate de multe locuri vacante, urmând ca acest proces să se accelereze prin o propagandă potrivită, până ce vom putea umple toate locurile goale și vom putea asigura vieții economice un curs normal. În legătură cu rezolvarea acestei probleme, ar fi ca statul să întrețină, din mijloacele sale, un număr de elemente tinere prin diferite orașe ale țării, pe la diferite întreprinderi comerciale și industriale, pentru ca să putem împăna ulterior cu aceste elemente, cu un ceas mai devreme, întreprinderile disponibile din Bucovina. Inaugurând noul sistem în Bucovina, mai mult sau mai puțin în conformitate cu cele ce le-am arătat mai sus, va fi să se treacă, după ce vor fi aduse publicului la cunoștință toate acestea, la instalarea noului aparat administrat în baza noii legi și [a] noului regulament redactat cu respectul programului pe care l-am dezvoltat mai sus.

În ce privește purificarea administrației Bucovinei, despre care am vorbit mai înainte, o comisie alcătuită în acest scop și înzestrată cu depline puteri, să fie obligată a

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

examina toate actele săvârşite sub administraţia trecută şi să-i tragă la răspundere pe toţi acei care sun vinovaţi de cele ce s-au petrecut, fie din punct de vedere penal, fie din punct de vedere administrativ sau din punct de vedere al prestigiului şi demnităţii personale, de care trebuie să se bucure fiecare slujbaş public şi pe care l-au pângărit, anchetându-i şi sancţionându-i în modul cel mai sever. Populaţia şi opinia publică trebuie să-şi primească satisfacţia cuvenită pentru toate fărădelegile ce s-au săvârşit sub ochii ei, ea trebuie să se convingă, să vadă aşa-zis cu ochii radicala schimbare care s-a produs în viaţa administrativă din Bucovina, pornindu-se, cu toată severitatea, primenirea moravurilor publice. Peştele de la cap putrezeşte. Fiecare, ori mic ori mare, fără deosebire, trebuie să răspundă în faţa legii pentru faptele sale, altfel este absolut cu neputinţă şi va rămâne pe veci imposibilă o regenerare morală în ţara românească. Nu se poate cere conştiinciozitate şi corectitudine în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu ale slujbaşilor mici, când cei mari nu se străduiesc să meargă, cu cel mai bun exemplu, înainte. Populaţia să ştie că ce a fost a trecut şi că, odată cu instalarea noului aparat, a început opera constructivă şi refacerea ţării din toate punctele de vedere, în toată puterea cuvântului. Prin această refacere imediată a prestigiului, atât de pângărit până astăzi, a autorităţilor publice din Bucovina, va reînvia, în mod automat, respectul necondiţionat ce trebuie să-l aibă populaţia faţă de autorităţi şi supunerea oarbă faţă de ordinele stăpânirii. Va începe o viaţă nouă, aşa cum doreşte populaţia din Bucovina, aşa cum o recer necesităţile şi cum numai singură poate să servească intereselor de consolidare ale întregului nostru stat.

Rezolvarea problemei evreieşti

Problema evreiască este, prin faptul că agită neîncetat, de ani de-a rândul, viaţa noastră publică şi, mai ales, prin faptul că ea e veşnic folosită ca o strapontină politică, una din acele probleme care trebuie să-şi afle neapărat, odată, o soluţie clară şi definitivă. Pe strapontina aceasta s-au ridicat şi înălţat în ţara noastră o serie de oameni aşa-zişi naţionalişti, la locurile cele mai înalte de conducere, fără ca să fi fost însă pătrunşi în sufletul lor de toată măreţia idealului naţional, care impune o înăbuşire a pasiunilor şi poftelor personale şi, prin urmare, fără ca să fi putut realiza, pe această chestiune, cu nimic mai mult şi mai puţin decât aşa-zisele partide democratice. Problema aceasta n-a putut fi rezolvată până acum numai şi numai din cauza profundei imoralităţi care a existat până acum la noi în ţară, din cauza acestei nemaipomenite cangrene care a pătruns până în cercurile cele mai înalte de conducere, chiar în acele cercuri care se afişaseră sub drapelul pur naţionalist şi antisemit feroce, ba încă mai mult, sub domnia fostului rege de tristă memorie, în cercurile de cea mai intimă apropiere a fostului suveran. Ea a fost veşnic abordată, fluturată evreilor pe la nas, niciodată însă luată în serios, folosită numai ca un mijloc de presiune, pentru a putea fi exploatată în scop de auto îmbogăţire. Să voieşti a trăi în condiţiile cele mai agreabile, în lux şi îmbuibare, astâmpărându-ţi aceste pofte pe spinarea şi din buzunarul direct al evreilor şi să voieşti, în acelaşi

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

timp, a rezolva problema evreiască în mod serios şi aşa cum o reclamă, în mod imperios, interesele vitale ale ţării, este o absolută imposibilitate.

După umila mea părere, care m-am ocupat foarte mult de această chestiune în modul cel mai serios şi am activat chiar pe teren pentru soluţionarea ei, depunând cele mai încordate sforţări în acest sens, dând încă înainte de opt ani fiinţă unui instrument special economic în acest scop şi luând chiar personal contact cu oamenii de conducere din Germania, şi anume cu d-l fost ministru Rudolf Hess, cu ministrul de Externe de astăzi, d-l Ioachim Ribbentrop, cu ideologul Partidului Naţional-Socialist, d-l Adolf Rosenberg, cu secretarul de stat, d-l inginer Gottfried Feder, care a redactat primul program al acestui partid şi alţii, bineînţeles neprimind în această chestiune nu numai cea mai mică încurajare, ci, dimpotrivă, combătut fiind pe toată linia, atât din partea guvernelor care s-au perindat şi de către toţi profitorii vieţii publice de azi, şi cunosc, prin urmare, cât se poate de bine problema, soluţionarea ei nu poate fi socotită, la nici un caz, de aşa mare greutate precum apare în ochii neştiutorilor de cauză. Pot să afirm că soluţionarea ei este direct de o simplitate clasică, firește pentru cazul dacă şi împrejurările sub care urmează să fie soluţionată problema sunt destul de prielnice în această privinţă.

În ce privește împrejurările actuale de la noi, ele n-au fost nicicând mai potrivite de a soluţiona această problemă în mod satisfăcător şi definitiv acum. Enervarea şi neliniștea care s-au produs prin cele întâmplate până acum aproape în toată Europa şi, cu deosebire, la noi, fac ca însăşi populaţia evreiască să dorească acest lucru. Punctul lor de vedere nu poate să fie altul decât să se facă odată un sfârşit, oricare ar fi el, după vorba veche: „mai bine un sfârşit cu groază, decât o groază fără de sfârşit”. Astfel fiind, constelaţia este, sub raportul psihologic, a cum mai favorabilă pentru a-i da problemei evreieşti o soluţie definitivă şi aceasta, cu atât mai mult, cu cât pentru interesele noastre naţionale, ca şi pentru cele economice, aceasta poate fi soluţionată în modul cel mai satisfăcător, fără de a face prin această soluţie nicio nedreptate şi poporului evreiesc.

Trecând acum la examinarea problemei mai de aproape, aş avea mai întâi să observ că ea poate să fie soluţionată pe diferite căi, ea fiind în funcţie de considerentele care o cer într-un moment dat şi de împrejurările sub care urmează să se facă. Astfel fiind, una este chestiunea cum poate fi soluţionată ea în general, şi alta cum ar trebui ea să fie soluţionată în special la noi, îndeosebi cu privire şi la celelalte probleme multe şi mari pe care avem a le rezolva. În ce priveşte chestiunea posibilităţilor care sunt date pentru soluţionarea ei în general, ea a fost pusă pe vremuri şi în alte ţări, unii recomandând a o soluţiona prin înfiinţarea unui stat propriu evreiesc, în care ar putea să fie deportaţi evreii din toată lumea, alţii prin trecerea în masă a evreilor la creştinism şi, iarăşi, alţii prin înlăturarea lor din ţările în care se pune problema, pe orice cale, aplicându-se îndeosebi, cu toată severitatea, măsurile poliţieneşti cu privire la intrarea evreilor în ţară şi, în sfârşit, aceasta bineînţeles numai din punct de vedere academic, prin desfiinţarea sau exterminarea lor totală, cu un cuvânt, prin suprimarea fiinţei lor cu forţa.

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

Cum înfiinţarea unui stat propriu evreiesc nu stă în puterea noastră, cum trecerea evreilor la creştinism nu rezolvă nici ea problema din punct de vedere al conservării rasei sau, mai bine zis, nu ne convine nouă s-o aplicăm din niciun punct de vedere, şi cum, în sfârşit, soluţia suprimării lor nu o poate aplica niciun stat de pe faţa pământului, prin urmare nici noi, atât din punct de vedere economic, politic, uman şi religios, fără a expune viaţa de stat celor mai mari riscuri, fără de a o împinge astfel chiar la distrugere, la completa ei desfiinţare, rezultă, în mod evident şi stringent, că singura soluţie pe care o putem aplica este înlăturarea lor sau, mai bine zis, îndepărtarea lor de pe teritoriul ţării noastre, pe care vieţuiesc dânşii actualmente şi deportarea lor în alte regiuni ale ţării, unde să fie folosiţi, deocamdată, până la noi dispoziţii, în măsura aptitudinilor lor, pentru opera noastră de reconstrucţie, atât a teritoriilor eliberate, cât şi a teritoriilor noi cucerite, urmând ca ei să poată fi ulterior, dacă va mai exista această necesitate la acea vreme, deportaţi în momentul dat, când, după terminarea războiului, respectiv după încheierea păcii, se va înfiinţa sau va trebui să se înfiinţeze, după toate probabilităţile, un stat pur evreiesc, în statul lor propriu.

Având în vedere momentele arătate mai sus, chestiunea care se pune pentru noi actualmente, în condiţiile date, se rezumă numai asupra a două chestiuni şi anume: în primul rând asupra chestiunii dacă deportarea evreilor de pe teritoriul ţării noastre, cu excluderea acelui nou cucerit, să aibă un caracter total sau parţial şi apoi asupra modalităţilor, asupra formei sub care ar fi să se pună în executare hotărârea definitivă care va trebui să fie luată în această privinţă, adică asupra felului cum să se execute transporturile. Nici aceste chestiuni de mai sus nu sunt aşa de greu de soluţionat, cum ar putea face impresia la primul moment.

Fiind în vremurile de astăzi, extrem de critice, prin care trecem, problema construcţiei şi refacerii ţării cea mai ardentă şi de căpetenie pe care trebuie s-o soluţionăm în mod necondiţionat, oricât de mari sacrificii am fi nevoiţi să aducem pe altarul acestei chestiuni, drumul pe care se pot găsi soluţiile cu privire la chestiunile menţionate este de la sine indicat. Se recere numai să examinăm, fără nicio preocupare, în modul cel mai obiectiv, dacă şi în ce măsură au ajuns evreii să fie o necesitate la noi în ţară, o necesitate prin faptul că îndeplinesc aici o anumită funcţie socială, deoarece numai în acest fel se va putea cunoaşte măsura în care ne putem dispensa de ei. Este un fapt prea bine cunoscut că oricât de uşor ne-am putea dispensa şi am dori să ne dispensăm de ei, din diferite puncte de vedere, din punct de vedere economic această posibilitate nu este dată într-o măsură care să satisfacă toate curentele din ţară. Când este vorba să soluţionăm chestiuni aşa de importante, cu un caracter direct epocal, cum este chestiunea de faţă, trebuie să avem curajul a privi realitatea în faţă. Oricine ar fi păcătuit, noi sau antecesorii noştri, este indiferent. Greşeli s-au făcut, noi trebuie să le recunoaştem, neputând trece în niciun caz peste ele sau, mai bine zis, peste gravele consecinţe pe care le-au avut mai ales acum, când este vorba să soluţionăm problema evreiască în mod serios, complet şi definitiv.

Evreii au cucerit, în cursul anilor, la noi în ţară, poziţii de o foarte mare importanţă sub raportul economic, pe care le ocupă şi astăzi. Găsind la noi în ţară, din

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

cauza gradului foarte redus de cultură a poporului nostru rural şi din cauza imbecilității intelectualității noastre românești, pentru metodele lor de exploatare, un teren propice, ei au invadat din toate colțurile lumii, din ce în ce tot mai mult, pe pământul nostru și au pus stăpânire pe întreaga noastră viață economică și pe întreg comerțul țării în așa largă măsură, încât astăzi nu cred să fie cu mai mult decât 30–40% în mâinile noastre. Astfel fiind, se pune pentru noi, în legătură cu rezolvarea chestiunii pe care dorim s-o soluționăm, pur şi simplu următoarea întrebare: este dată posibilitatea de a-i înlocui pe toți evreii dintr-o dată și pe acei care s-au specializat în ramura industrială, precum și în domeniul comercial și diferite alte direcții în care se recer anumite cunoștințe și îndeletniciri, pe care nu și le poate agonisi nimeni fără un stagiu mai îndelungat, apoi de a umple golurile imense care s-ar ivi dacă i-am scoate din țară pe toți evreii care exercită diferite profesiuni libere, începând de la medici, contabili etc. şi terminând cu toate categoriile de meseriași, până la cei mai mici care există, atunci n-ar fi nicio dificultate ca problema evreilor din Bucovina, ba chiar din întreaga țară, să fie rezolvată în mod integral și fără nicio pierdere de timp, decât doar de acel mic răgaz strict necesar, de care este nevoie pentru a face toate pregătirile trebuitoare, cuprinzând totalitatea evreimii, fără deosebire. Pentru cazul, însă, când această posibilitate nu este dată, atunci se înțelege de la sine că se ivește necesitatea de a nu-i îndepărta pe toți, ci numai în parte și de a reține din ei pe toți acei pe care nu-i putem înlocui și care, prin urmare, fiind de o absolută necesitate publică, au devenit pentru noi un așa-zis rău necesar, un *malum necessarium.* Oricât de legitime și de explicabile ar fi alte porniri de a rezolva această problemă din alte puncte de vedere, ele trebuie neapărat înăbușite sau, cel puțin, temperate, dacă nu voim să zguduim edificiul nostru economic și, cu el împreună, pe cel statal.

În fața problemei uriașe care apasă în vremurile de astăzi asupra conducerii statului nostru, de a asigura populației din toate unghiurile țării, cu orice preț, posibilitatea de existență, traiul de toate zilele, bucățica de pâine de care are absolută nevoie și fără de care nu poate exista și apoi refacerea acelei părți din ele care a îndurat de pe urma urgiilor războiului și a ocupației bolșevice cele mai inimaginabile pagube și pierderi de imobile, de material viu și mort și de a nu stingheri cu nimic și în niciun fel posibilitățile ce sunt date în aceste privințe, nu poate să încapă, în niciun caz, alte considerente decât numai și numai binele general al țării. Factorii care au să hotărască în soluționarea acestei chestiuni sunt exclusiv numai interesele neamului. Aceste interese sunt rezultanta tuturor celorlalte subordonate, ale diferitelor straturi sociale, producătoare și consumatoare, pe care le avem în țară și care concurează în această privință, exercitând toate la un loc partea lor de influență, din toate punctele de vedere, atât din punct de vedere militar și național, care ar reclama un ritm mai accelerat, cât și din punct de vedere economic, politic și social, care impun un ritm mai lent, concretizând, în cele din urmă, pe cale de coordonare, în mod imperativ, care sunt în realitate adevăratele interese ale neamului. *Salus reipublicae, suprema lex esto*. Binele patriei trebuie să fie suprema lege, în toate împrejurările, orișicând, orișiunde și în orice chestiune.

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

Desigur, e foarte dureros şi extrem de dureros că, din cauza adevăratelor crime naţionale ce le-a comis aproape toată galeria oamenilor de stat de pe vremuri, trebuie să ne lovim astăzi de dificultăţi care ne pun în imposibilitatea de a rezolva problema evreiască, în toată măsura pe care am dorit-o cu toţii din punct de vedere naţional. Nu există, desigur, niciun adevărat român, curat la suflet, care ar susţine teza, fie măcar o singură clipă, ca evreii să rămână, din oricare punct de vedere ar fi, cu toţii în ţară, dar acesta este adevărul. Toate încercările, opintirile şi străduinţele care au fost depuse în anii din urmă până acum de către câţiva români, între care, cum am arătat, şi subsemnatul, pentru a înlocui în viaţa comercială şi economică în de comun elemente evreieşti cu elemente româneşti pe o scară cât se poate de întinsă, pentru ca chestiunea să poată fi rezolvată fără prea multă pierdere de timp, au rămas, din cauza legăturilor interesate ce au existat întotdeauna în ţara românească, între păturile conducătoare ale ţării, fără excepţie, chiar între cercurile conducătoare, aşa-zise naţionaliste, şi între evreime, care s-au pus totdeauna de-a curmezişul realizărilor celor mai frumoase probleme pentru înflorirea ţării, numai pentru a-şi astâmpăra poftele lor personale, complet infructuoase.

V-aş fi foarte recunoscător, Domnule Mareşal, dacă mi-aţi da ocazional prilej să vă vorbesc despre această chestiune extrem de interesantă, pentru ca să vă puteţi convinge câte nobile intenţii, câte sforţări eroice depuse în această direcţie, cu cele mai mari sacrificii imaginabile, au fost ţinute în loc de către guvernanţii de până astăzi, condamnate să eşueze în modul cel mai lamentabil. Datorită acestor împrejurări direct zguduitoare din punct de vedere al nemerniciei unor oameni, care au avut atât de mare răspundere faţă de viitorul ţării, creându-i, prin imoralitatea lor, o situaţie disperată din toate punctele de vedere, din care numai Dumnezeu ştie cum va ieşi, precum datorită lipsei de capacitate şi de dragoste a tuturor acelora în a căror grijă a fost lăsată până acum organizarea românizării comerţului nostru naţional, noi avem astăzi, cu nespusă durere, fie zis, prea puţine elemente pregătite pentru a rezolva problema refacerii economice, fără a fi nevoiţi să reţinem, cu sau fără voie, un număr destul de considerabil de evrei în ţară, pentru ca să putem face faţă situaţiei şi să corespundem pe deplin necesităţilor de care suferă întreaga ţară.

Ce bine ar fi fost, bunăoară, dacă Directoratul Românizării din Cernăuţi ar fi avut, pe lângă timpul îndelungat ce i-a stat la dispoziţie de la eliberarea Bucovinei până astăzi, fericita inspiraţie să oblige pe comercianţii evrei, în loc să-i plimbe în mod cu totul inutil cu steaua lui David pe străzile oraşului, să-şi deschidă fiecare de îndată după ce acest Directorat a luat fiinţă prăvăliile lor în care au activat, luând alături de ei un număr de învăţăcei români, pe care puteau să-i impună însuşi acest Directorat şi atunci comerţul din Bucovina era, dintr-o dată, ca prin farmec, înviorat şi noi nu ne-am găsi astăzi în această provincie în faţa acestei situaţii de plâns care domneşte acolo şi în faţa situaţiei de a fi nevoiţi să reţinem astăzi un număr cu mult mai mare de evrei în acest teritoriu decât ar fi fost nevoie, dacă acest Directorat ar fi fost la înălţimea chemării sale şi nu s-ar fi făcut vinovat de această gravă şi neiertată omisiune. E absolut necesar ca din această tristă experienţă, pe care a trebuit

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

s-o facem din cauza unei lipse de suficientă capacitate a celor ce conduc Directoratul din Bucovina, să desprindem cel puţin învăţăturile necesare. Ea să fie un îndreptar pentru viitorul aparat administrativ.

Trecând acum, după ce am făcut aceste constatări, la felul cum ar trebui să se procedeze mai departe, urmează, cu cea mai stringentă necesitate, să se facă de îndată, pe de o parte, un tablou al întreprinderilor comerciale şi industriale care au stat în patrimoniul ţării şi, pe de altă parte, un tablou exact al elementelor româneşti disponibile, cu suficientă pregătire, cărora le-am putea încredinţa aceste întreprinderi, rămânând ca pentru restul acestora, pentru care nu avem elemente româneşti, să facem tot posibilul, pe cale de propagandă, să-i aducem pe toţi tinerii comercianţi care ar dori să vină din restul ţării la faţa locului, pentru ca să se umple cât posibil cu aceştia o parte din locurile care au rămas neocupate. Să se facă tot posibilul pentru ca să nu decadă acest colţ de ţară în care a existat pe vremuri, înainte de intrarea prea numeroasă a evreilor la noi, patronată şi încurajată de către chiar guvernele aşa-zise naţionaliste de pe vremuri, o stare atât de bună economică şi înmiit mai multă mulţumire sufletească decât astăzi.

Concomitent cu această lucrare să se facă şi tabloul necesar al evreilor aflători încă în Bucovina, pentru a putea alcătui, în baza datelor oficiale ce le avem, terminate fiind tablourile cu privire la numărul existent al întreprinderilor industriale şi comerciale, lista acelor evrei care urmează să fie reţinuţi în ţară. În baza tuturor acelor elemente, să se stabilească apoi, cu absolută exactitate, câte şi care categorii şi câţi evrei de fiecare categorie au fost reţinuţi realmente şi dacă au putut fi puse în funcţiune toate întreprinderile, având tot interesul să nu rămână niciun gol care ar putea să împiedice normalizarea vieţii economice, spre care trebuie să tindem cu toată energia. Cum în pleiada de evrei care au fost reţinuţi în Bucovina se găsesc, cum am arătat în capitolul II al faptelor, un număr extrem de considerabil de comunişti dovediţi şi de alte elemente periculoase evreieşti intrate în ţară în timpul cel mai recent, chiar în timpul ocupaţiei bolşevice, se înţelege de la sine că înainte de ce se va face selecţionarea elementelor pe care suntem nevoiţi să le reţinem din consideraţii de utilitate publică, vor trebui luate cele mai aspre măsuri pentru ca, în baza actelor oficiale care există, în baza fişelor de la Serviciul Siguranţei şi de la Poliţie, precum şi în baza actelor penale şi fiscale, să fie eliminaţi, în afară de cei amintiţi ca fiind indezirabili, fără cruţare şi toţi cei care au avut o atitudine iloială şi dubioasă faţă de interesele statului român, apoi toţi acei care au intrat în conflict, în cursul şederii lor în ţară, cu Codul Penal şi cu morala publică şi au fost şi sancţionaţi ca atare pentru aceste delicte, apoi acei care nu şi-au îndeplinit îndatoririle lor fiscale către stat şi, în sfârşit, toţi acei care s-au pretat de a obţine, prin mită sau alte mijloace, mărturii false de botez, fără să fie creştinaţi, cazuri din care există foarte multe pe teritoriul eliberat al Bucovinei şi şi-au bătut, în acest fel, joc de toate instituţiile noastre publice, de biserică şi de lege, în scurt, de tot ce avem mai sfânt, pentru care fapte din urmă eventualii infractori vor trebui, bineînţeles, să-şi ia mai întâi pedeapsa cuvenită înainte de a fi scoşi din ţară.

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

La sfârşit, ar mai fi să ating, cu câteva cuvinte, chestiunea modalităţilor sau, mai bine zis, a felului cum să se execute transporturile. În această privinţă, nu încape multă discuţie. El este în funcţie de rolul ce voim să-l jucăm în concertul popoarelor civilizate. N-avem decât să luăm exemplu de la aliaţii noştri germani. Luând aceştia în primire, cu ocazia recentelor transporturi de evrei, ce au fost organizate în Bucovina, unele din ele în anumite centre ale teritoriului cucerit de la bolşevici, au observat o atitudine cât se poate de civilizată, întâmpinându-i la debarcarea lor din trenuri cu deosebită atenţie, purtând în orice privinţă, atât sub raportul alimentaţiei, cât şi sub raportul asigurări unor adăposturi agreabile, grija ca să fie mulţumiţi. *Mutatis mutandis*, să se facă şi la noi la fel. Evreii sortiţi să plece, să ştie dinainte locul destinaţiei, încotro pleacă, ce ocupaţii vor putea exercita şi, în sfârşit, să fie transportaţi în condiţii omeneşti.

Acestea sunt, în liniamente generale, mai mult sau mai puţin, principiile cardinale după care s-ar putea soluţiona, în mod provizoriu, până la terminarea războiului şi încheierea păcii, această chestiune.

Ţinând cont de toate amănuntele şi principiile pe care le-am dezvoltat în acest capitol cu privire la rezolvarea problemei evreieşti, eu cred că ea se va putea face în modul cel mai impecabil din toate punctele de vedere, astfel că pe această cale vom putea repara multe din cele ce s-au păcătuit pe această chestiune, cu ocazia evacuării aşa de mult discutată a evreilor din Bucovina şi că modul nostru de soluţionare va putea fi, de azi înainte, o pagină de mândrie pentru felul cum am ştiu s-o soluţionăm şi, poate chiar, un model pentru alte state în care s-ar ivi, pentru viitor, necesitatea de a rezolva această problemă.

Încheiere

Domnule Mareşal, sunt fericit că mi-a fost dat de împrejurări să vă pot prezenta acest memoriu şi să-mi îndeplinesc obligaţia de conştiinţă care m-a determinat să vă solicit audienţă. Certitudinea că, în aceste condiţii date, în care am fost chemat sau, mai bine zis, invitat de Domnia Voastră să vă prezint această lucrare, veţi binevoi a lua cunoştinţă despre toate acele cuprinse în acest memoriu, este pentru mine o garanţie nepreţuită că am făcut prin aceasta un foarte important şi puternic pas înainte spre îndreptarea situaţiei din Bucovina şi poate chiar de îndreptare a situaţiei din întreaga ţară. Mai mult nu puteam să fac şi nici nu pot să fac. Mi-am salvat sufletul şi cu aceasta sunt, cel puţin deocamdată, mulţumit. *Animam meam salvavi*, aşa spuneau strămoşii noştri romani. Restul stă exclusiv în puterile Domniei Voastre.

Stându-vă Domniei Voastre, Domnule Mareşal, la dispoziţie acum lămuririle cele mai fidele cu privire la tot ce am avut impresia că vă este necunoscut sau asupra cărora aţi fost poate greşit informat, aveţi toată posibilitatea, fiind în acelaşi timp şi în deplină cunoştinţă de cauză a întregului fel cum se prezintă situaţia din Bucovina, să luaţi cea mai fericită hotărâre, atât pentru salvarea acestei nenorocite

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

provincii, cât şi pentru binele întregii ţări. Dacă, poate, în primul moment când aţi primit adresa mea eraţi pentru o clipă înclinat să daţi dorinţei mele de a vă vorbi un alt înţeles, v-aţi putut convinge din memoriul de faţă că lucrurile se prezintă în realitate cu totul altfel decât cum pare că vă informează alţii.

V-am făcut expunerile mele de faţă, cum aţi putut desigur să vă convingeţi, cu toată dragostea ce poate s-o aibă un bun român pentru ţara sa, cu toată francheţea unui om devotat cauzei pentru care luptă, fără ca să fi adus pe nedrept cuiva nici cea mai mică atingere sau să fi defăimat şi ponegrit pe cineva. Nicăieri, în nicio frază şi nici într-o propoziţie nu se poate găsi ceva care ar putea fi interpretat în acest sens. Aceasta este realitatea. *Contra factum non est argumentum*. În faţa realităţii nu există niciun argument. În faţa expunerilor mele sincere şi devotate binelui general, pe care-l doreşte toată lumea din ţara românească, trebuie să capituleze toate manevrele ocultei. Totdeauna, de câte ori m-am străduit să fac un bine pentru ţară, m-am lovit de toată gama deziluziilor şi decepţiilor pe care mi le-au pregătit toţi profitorii şi exploatatorii acestei ţări. De astă dată, cred, ba mai mult chiar sunt convins, având cea mai neţărmurită încredere în simţul Domniei Voastre legendar de dreptate, şi având în vedere că aţi suferit şi Domnia Voastră enorm de mult pentru sfânta cauză a neamului nostru, că ei vor trebui să se dea în lături. Înaintea adevărului trebuie să capituleze minciuna. Înaintea cinstei trebuie să se plece imoralitatea şi corupţia.

În faţa celor ce am expus trebuie să amuţească şoaptele intriganţilor şi în faţa intenţiilor mele curate trebuie să se închine toţi câţi m-au pângărit până astăzi. Sper că prin expunerile mele de faţă mi-am deschis pentru totdeauna drumul care duce la sufletul Domniei Voastre de mare român şi pe care voiau să mi-l închidă tocmai acei care se gândesc numai la interesele proprii şi nici nu ştiu ce-i dragostea de ţară. Îmi place a crede că mă voi putea folosi de această fericită împrejurare pentru ca să pot fi ţării de mai mare folos decât cum am putut fi până acum. Altceva nu doresc, atât şi nimic mai mult. Înainte de câţiva ani, când mareşalul Averescu, care nutrea cele mai frumoase sentimente de iubire părintească pentru mine, apreciindu-mă ca cel mai cinstit şi entuziast om politic din ţară, insistând pe lângă mine atunci, cu ocazia ultimelor alegeri, să mă reîntorc în cadrele partidului domniei sale, din care ieşisem într-un moment dat, fiindcă nu mai puteam suporta atmosfera cu desăvârşire viciată a acestui pe vremuri atât de bine apreciat instrument politic, să reintru pentru ca să-mi reiau iarăşi locul pe care l-am avut, ba chiar mai mult, să primesc să fiu urmaşul d-sale, i-am declarat atunci domnului mareşal Averescu, cu inima frântă de durere, fiindu-mi cumplit de jale să nu pot face acestui mare bărbat, al cărui colaborator am fost, alături de care am nutrit atâtea speranţe frumoase pentru ţară şi pe care am trebuit să-l părăsesc când nu se mai găsea, datorită unor ingerinţe, atât din afară, cât şi dinăuntru, pe drumul pe care pornise de la început, ultimul serviciu pentru care mă ruga cu nespusă duioşie şi aproape cu lacrimi în ochi: „Nu vă supăraţi, domnule mareşal, nu voiesc să fiu în ţara aceasta nimic, nimic, nici deputat, nici senator, nici ministru, nici prim-ministru, ba chiar nici

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

conducător, după experiențele enorm de triste pe care le-am făcut. Oameni ca mine, curați ca lacrima lui Hristos, în concepțiile lor de morală publică, intransigenți până la sacrificarea eului său, precum am dat dovadă, fiind duşmănit aproape de toată lumea, n-au ce căuta în viața publică a acestei țări, cel puțin atâta vreme cât acel care se găseşte în fruntea țării, capul statului, deținătorul suveranității, suveranul însuşi, [este] aşa cum este astăzi".

Domnule Mareşal, vă împărtăşesc acest lucru pentru ca să ştiți care e soarta oamenilor cinstiți în această țară şi unde am ajuns eu în politica țării româneşti, care am plecat cu un idealism incorigibil din pământul sfânt al Bucovinei, ca să contribui şi eu la consolidarea acestei țări. În dorința mea de a fi de folos țării, nu pot dori deocamdată, Domnule Mareşal, altceva decât să vă pot veni în ajutor, în măsura puterilor mele, pentru ca să fiți scutiți de orice decepție ce ați putea îndura în urmărirea gândurilor Domniei Voastre frumoase pentru țară şi să fac tot posibilul pentru ca munca Domniei Voastre, gigantică, jertfa Domniei Voastre, neîntrecută de nimeni până astăzi, de sine, pentru binele țării, să nu fie în cele din urmă zadarnică din cauza unor oameni care, oricât de bine intenționați ar fi ei, dar necunoscând pâinea amară a suferinței, n-au urechi pentru suspinele amare ale populației, nu cunosc din propria lor experiență rănile din care sângeră ea.

Nu vreau, Domnule Mareşal, altceva decât ca să se schimbe sistemul de până acum şi ca să fie ascultați, din când în când, şi cei bătrâni care, deşi au trăit peste două decenii în mocirla practicii politice de aici, au rămas neatinşi de morbul corupției şi au asupra lor, dacă nu alt merit, cel puțin acela de a fi fost români buni şi intransigenți pentru cauza națională sub stăpânirea străină, până când au avut fericirea să organizeze actul unirii pregătit şi stropit cu sudoarea şi sângele lor.

Când cineva şi-a făcut, ca şi mine, datoria către neam şi țară, cu cele mai de pe urmă sacrificii posibile, până la ultima limită a puterii ființei sale, când a servit cineva ca mine, fiind unul dintre cei mai aprigi şi neînfricați luptători naționaliști care am susținut cu prețul carierei şi existenței mele necontenit viu focul sacru al iubirii de neam în rândurile generațiilor tinere, cauza națională din Bucovina ca rar altul, când a fost cineva ca mine, supus pentru acest fapt național celor mai grele persecuții, a fost implicat neîntrerupt în fel de fel de anchete şi para anchete, suspendat din serviciul statului, trimis, cu ocazia Războiului Mondial, pe front, în prima linie de foc şi, în cele din urmă, trimis chiar în fața Curții Marțiale pentru trădare de țară, când a fost cineva cum am fost eu, Domnule Mareşal, o santinelă pururea credincioasă pentru interesele neamului de-a lungul întregii mele activități în România Mare, când a biciuit cineva ca mine, fiind parlamentar şi exponent al românilor din Bucovina, cum se poate cunoaşte din o serie întreagă de discursuri publicate în „Monitorul Oficial", imensa corupție care se găsea la baza activității aproape a tuturor partidelor politice, făcând subsemnatul toate sforțările ca să nu pătrundă şi în Bucovina această cangrenă, până când, într-o bună zi, exasperat de atâta nemaipomenită decadență ce domnea pe atunci în țară, am avut curajul pe care nu l-a avut încă nimeni în țara aceasta, nici înaintea mea, nici după mine, să

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

aduc într-un discurs ţinut în Parlament membrilor aflători în incintă cele mai grave acuzaţii, apostrofându-i într-un extaz de nestăpânită şi explicabilă amărăciune sufletească cu cuvintele: „Toţi sunteţi tâlhari şi gangsteri şi cei mai mari sunteţi dvs., care vă găsiţi pe banca ministerială”, când cineva s-a expus ca mine, cum m-am expus eu atunci, prin această atitudine unică în analele vieţii parlamentare, nu numai din ţară, ci aproape din toată lumea, celui mai mare pericol de a fi lovit şi ucis, date fiind moravurile de la noi, de către parlamentarii vizaţi şi prezenţi, numai şi numai pentru ca să-mi pot face datoria către ţară până la ultimul risc, când am fost pentru acest gest mai mult decât curajos şi pentru alte ieşiri similare şi tot atâtea hotărâte ce le-am avut totdeauna împotriva mişeilor şi într-un moment dat şi împotriva camarilei corupte până în măduvă, de la palatul fostului rege de tristă memorie, ostracizat de atunci până astăzi, nu numai de către oamenii politici, de toţi fără deosebire, ci şi de suveranul nostru din trecut, lucru despre care poate vă aduceţi aminte şi Domnia Voastră, întrucât aţi intervenit ocazional ca secondant şi martor din partea generalului Traian Grigorescu, învinuit şi dânsul de mine de acte nu prea ireproşabile, când a fost cineva ca mine persecutat de toată lumea politică ce s-a perindat de atunci şi până astăzi în această ţară până la exasperare, am fost condamnat să duc o viaţă de adevărat martir, fiind umilit şi înjosit la fiecare ocazie, numai din cauza felului meu de a fi pe chestiuni de ordin moral, de toţi şi de toate, fără deosebire şi fără întrerupere, până în zilele de astăzi, rămânând om sărac, pierzând de pe urma ocupaţiei bolşevice şi ultima brumă din ceea ce am avut, fără ca astăzi nici măcar statul să aibă o consideraţie pentru situaţia precară în care am fost împins, ar fi timpul suprem, Domnule Mareşal, ca cel puţin acum, când statul român se găseşte sub conducerea Domniei Voastre, să nu fie socotiţi de buni români acei care poartă naţionalismul numai pe buze pentru a-şi satisface ambiţiile numai pe spinarea ţării sau acei care şi-au bătut joc de ţară, care au furat-o şi prădat-o, unii dintre ei nefiind nici măcar de origine română, decât acei care au luptat, au sângerat şi au sacrificat totul pentru binele ei.

Domnule Mareşal, pe vremuri, sub stăpânirea austriacă, când eu, subsemnatul, eram un idol al tinerimii române din Bucovina, acum aveţi Domnia Voastră astăzi nemărginita fericire de a fi idolul neamului întreg, le-am adresat fraţilor mei mai tineri de atunci, cu autorul cărora ţineam în frâu pe toţi vânzătorii de neam şi puneam la respect guvernul austriac provincial, cu ocazia unui mare miting studenţesc, în nestăpânita mea durere, din cauza suferinţelor noastre naţionale, le-am adresat următoarele cuvinte: „Gândiţi că, dacă [ceva] e putred în voi, e putredă şi baza pe care se înalţă speranţa ce o nutrim. Gândiţi că atâtea mii de sute de români se roagă pentru voi, vă pomenesc în sfinte rugăciuni, să nu-i lăsaţi să-şi bată joc de dânşii străinii îngâmfaţi”.

Cu aceeaşi dragoste nețărmurită pentru ţară, în acelaşi nobil şi curat sens al cuvintelor cu care m-am adresat atunci sufletelor imaculate ale tinerimii române din Bucovina, din care mă străduiam să formez, cu timpul, cât se poate de mulţi oameni cu caracter, oameni de suflet, care să fie gata a-şi jertfi oricând şi

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

orișiunde totul pentru neam, îmi permit să mă adresez astăzi și sufletului Domniei Voastre curat, de cel mai mare român pe care l-a avut țara în întreaga ei istorie, ca un frate mai în vârstă, al aceleiași mame pe care o iubim cu aceeași ardoare, cu aceeași dragoste de jertfă și vă rog, cu tot respectul ce vi-l port și cu toată admirația ce o am pentru strădaniile Domniei Voastre uriașe, să binevoiți a salva biata Bucovină, să binevoiți a salva fiii nenorociți ai acestei provincii, nespus de îndurerată, care după suferințe de un veac și jumătate, sub stăpânirea străină, s-a aruncat cu cea mai nețărmurită dragoste și cu cea mai desăvârșită încredere în brațele prea iubitei sale Patrii Mume, acceptând propunerile ce le-am concretizat în capitolul posibilităților de îndreptare a memoriului de față și de voiți să nu întârziați cu procesul de primenire morală, de voiți să salvați cu un ceas mai devreme întregul pământ românesc, nespus de scump pentru noi toți, de cangrena care roade necontenit înăuntru, la rădăcinile acestei țări, atunci vă rog să binevoiți a sacrifica cu aceeași dragoste pentru țară cu care v-ați hotărât pe câmpul de luptă să sacrificați, în acest război sfânt, mii și sute de mândri feciori ai poporului român pe altarul reîntregirii noastre naționale, acum, încă înainte de ce nu este prea târziu, pe altarul consolidării ei interne, pe locțiitorul Domniei Voastre actual la președinție, dezrădăcinându-l de a vă mai substitui în exercitarea celei mai înalte funcții în viața noastră de stat, care oricât de devotat și credincios v-ar fi Domniei Voastre personal, prin faptul însă că îi lipsesc, cum ați putut cunoaște din toate câte vi le-am expus, cele mai elementare calități pentru a îndeplini o asemenea funcție de nemărginită răspundere, a pricinuit situația catastrofală din Bucovina, a nenorocit mii și sute de români și poate împinge, într-un moment dat, țara într-o și mai mare și iremediabilă nenorocire. Pe această chestiune se găsesc, Domnule Mareșal, toți românii de bine ai acestei țări, întreaga opinie publică alături de mine.

Domnule Mareșal, încheind cu aceasta expunerile mele și având cea mai desăvârșită satisfacție de a vă fi putut împărtăși, în liniamente generale, în afară, bineînțeles, de precizările cu caracter personal pe care urmează să vi le fac, neputând ele fi relevate deocamdată în scris, abia cu ocazia audienței ce v-am solicitat, care aruncă o lumină și mai catastrofală asupra celor petrecute în Bucovina, totul ce a fost de căpetenie, pentru ca să puteți fi, cel puțin, în ansamblu, edificat asupra gravității neobișnuite ce o reprezintă întreaga situație de acolo, țin de datoria mea să vă reamintesc și la acest loc că necazurile și suferințele românilor din Bucovina au ajuns la marginea ultimelor posibilități sub raportul puterii de rezistență și că orice întârziere în soluționarea problemei ce se pune cu privire la această provincie e o prelungire a chinurilor și spasmelor în care se zbat acești nenorociți, pe care nu-i puteți lua, Domnule Mareșal, fiind dumneavoastră conducătorul statului, în niciun caz pe conștiință, odată ce salvarea lor este în funcție numai și numai de voința Domniei Voastre personală.

Domnule Mareșal, vă rog, îndurați-vă de ei, salvați-i cât se poate de curând, salvați-i înainte de ce e prea târziu. Destul au fost sute și mii dintre ei deportați de bolșevici în Siberia, de unde numai bunul Dumnezeu știe dacă se vor întoarce, destule lacrimi s-au vărsat după aceștia și de ce să se mai verse și din cauză că nu le

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

poartă nimeni grija. Nu-i lăsați să se piardă și aceşti puțini, câți au mai rămas. Sunt ei doar unii dintre cei mai buni români ce-i are țara, însăşi urmaşii plăieşilor lui Ştefan cel Mare.

Convinşi fiind, Domnule Mareşal, că luând Domnia Voastră cunoştință de cuprinsul expunerilor mele de față, nu veți întârzia a-mi da ocazie a vi le putea completa şi cu acele extrem de importante amănunte, care indică cu cea mai indubitabilă precizie marele şi extrem de durerosul secret care stă la baza întregii tragedii ce s-a petrecut şi se va petrece în Bucovina, atâta timp cât nu se va remedia cu cea mai strașnică severitate situația ce a fost creată până acum, rog să primiți asigurarea celui mai desăvârşit respect şi cele mai nemărginite considerații ce vă poartă al Domniei Voastre totdeauna şi profund devotat, Dori Popovici.

* * *

20 mai 1942

Excelența voastră, domnule ministru preşedinte,
Mult stimate şi scumpe domnule profesor,

În calitate de membru al cabinetului civilo-militar şi ca preşedinte al Cercului românilor bucovineni din Bucureşti, am avut prilejul să văd o cerere a d-lui Dori Popovici din Cernăuți, prin care acesta solicita Domnului Mareşal o audiență, ca să-i expună situația din Bucovina. Cererea era însoțită de un memoriu redactat în termeni atât de îndrăzneți, cu relatări atât de eronate, încât îmi închipui că numai dintr-un gest de clemență din partea Conducătorului Statului față de un temerar şi permanent infractor, n-a urmat imediata sancțiune exemplară.

În luptele dintre partide, Bucovina noastră, scăpată de sub jugul evreo-austriac, intrase în robia politicianismului. Ea devenea, astfel, prin rotație, când paşalâc liberal, când domeniu „național-țărănist”, în care partizanii umblau cu cocarde ucrainene, amenințând Bucureştii cu pumnii strânşi, iar I. Nistor, ca să-şi asigure rosturile jidanilor, a importat de la Bucureşti la Cernăuți pe jidanul Mendelsohn, pe care l-a ales deputat în Cameră.

Ca o stridentă exclamație între țărănişti şi liberali, s-a intercalat aşa-numitul Partid al Poporului, de sub preşedinția mareşalului Averescu, partid în care, spre dezolarea tuturor oamenilor cinstiți şi de bună credință din Bucovina, Dori Popovici ajungea preşedintele fracțiunii averescane din Bucovina şi de două ori chiar ministru, ce-i drept fără portofoliu.

Încă din tinerețe, ca student la Universitatea din Cernăuți, Dori Popovici s-a manifestat ca element gălăgios, fanfaron, excelând prin cele mai abjecte excese în *Bacho et in Venere*. A dus o viață de boem în cel mai urât şi detestabil înțeles al cuvântului şi, preocupat de beții şi tot felul de orgii, a făcut printre studenții colegi o detestabilă şcoală a imoralității, a alcoolului, a desfrâului, a trândăviei şi risipei. Nenumărate au fost şi sunt încă şi astăzi victimele acestei imorale şi ticăloase îndrumări date de Dori Popovici tineretului universitar din Bucovina şi numai

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

pentru respectul ce-l datorăm atâtor valoroşi tineri români morţi fără de vreme, nu vom aminti aici numele acestor victime ale desfrâului propagat de Dori Popovici. Şcoala pe care a făcut-o pe vremuri funestul Dori Popovici între studenţii români de la Universitatea din Cernăuţi a fost şcoala beţiilor, a exceselor sexuale, a lenei, a lipsei de la datorie, a risipei, neglijenţei şi a tembelismului ignorant, prezumţios şi obraznic. Aşa a înţeles Dori Popovici să influenţeze asupra tineretului nostru universitar şi pe cadavrele atâtor colegi şi prieteni distruşi de acest monstru negru la suflet şi mai cinic decât însuşi cinismul e ridicat piedestalul viitoarei sale cariere „politice".

Din această viaţă detestabilă, de risipă şi desfrâu, Dori Popovici intră prin anii 1900 ca funcţionar la Ad[ministra]ţia averilor Fondului bisericesc din Bucovina. În urma traiului uşuratic şi dezonorat, iată-l repede încărcat de imense datori băneşti, imense întrucât sumele ce Dori Popovici le datora pe la diferiţi negustori şi alţi creditori din Cernăuţi se găseau într-o colosală disproporţie faţă de modestul salariu pe care în mod normal putea să-l aibă un funcţionar al Fondului bisericesc la începutul carierei sale.

La câţiva ani de la intrarea în serviciul Fondului bisericesc, Dori Popovici avea, în calitatea sa de adjunct, salariul anual de 2 800 [de] coroane aur, plus un adaos de 600 [de] coroane, deci, în total, anual 3 400 [de] coroane. Asupra acestui salariu erau constituite, la epoca 1903/7 următoarele sechestre: 1) Reţinere lunară de 83 [de] coroane [şi] 72 [de] bani – decizia Direcţiei generale a Fondului bisericesc nr. 19869, din 24 XI/1903, pentru amortizarea datoriei la Casa de Credit a funcţionarilor publici de 7 600 [de] coroane; 2) Poprire judiciară în favorul jidanului Isak Katz, pentru plata sumei de 194 [de] coroane, cu 6% dobânzi, speze de protest şi execuţie silită, 18 cor[oane] [şi] 54 [de] bani, cfr. Judecătoria Cernăuţi, nr. E II 6024/4, din 8 III/1903; 3) Sechestru pentru plată către Jeanette Gerbel (evreică şi fostă concubină a lui Dori Popovici), 123 [de] coroane – decizia Judecătoriei Cernăuţi, EX 2806/4, din 25 X 1904; 4) Sechestru [pentru plată către] Jeanette Gerbel [de] 618 [de] coroane + 31 [de] cor[oane] [şi] 42 [de] bani – decizia Judecătoriei Cernăuţi, EX 2668/4, din 19 mai 1904; 5) Sechestru [pentru plată către] Jeanette Gerbel, 40 [de] cor[oane] + 8,34 + 5,30 + 4,70 – decizia Judecătoriei Cernăuţi, EX 4675/4, din 31 VIII 1904; 6) Sechestru [pentru plată către] Moritz Frömel – 188 [de] coroane [şi] 80 [de] bani + 14,66 + 3,85; 7) Sechestru [pentru plată către] Casa de Credit şi Economii Währing – decizia Fondului bisericesc nr. 19622, din 6 I 1905; 8) Sechestru [pentru plată către] Herman Katz, 140 [de] coroane – Judecătoria Cernăuţi, EX 2514, din 21 VIII 1905; 9) Sechestru [pentru plată către] Schallen & Wohlbrüch, 161,87 [de] coroane – Judecătoria din Viena, nr. C II 220/3, din 21 I 1905; 10) Sechestru [pentru plată către] S. Miseles, 540 [de] cor[oane] [şi] 70 [de] bani – Jud[ecătoria] Cernăuţi, E XVII, 3597/6, din 26 X 1906; 11) Sechestru [pentru plată către] Moses Jupiter, 141 [de] cor[oane] [şi] 70 [de] bani – Judecătoria Cernăuţi, E XVII, 2853/7, 13 VI 1907; 12) Sechestru [pentru plată către] Jeanette Rosenheck, 112 cor[oane], EX VII, 8618/7, din 6 I 1908; 13) Sechestru [pentru plată către] Lazăr Keller, 180 [de] cor[oane] – Judecătoria Cernăuţi, EX VII, 3875/7, din 6 martie 1908.

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

Aşadar, sechestre de peste 10 000 [de] coroane aur asupra unui salariu anual de 3 400 [de] cor[oane]. În imposibilitatea de a face față plăților, trebuie sub jurământ în fața justiției să se auto declare în stare de faliment (jurământ de manifestare după legislația austriacă, & 47, 48 şi 49, jurământ public).

Din această catastrofă morală (în judecată cu concubina evreică Jeanette Gerbel) şi materială, faliment public, Dori Popovici caută să se salveze prin politică. Neavând nicio popularitate, cade în toate alegerile şi astfel datoriile, în loc să scadă, cresc. Când nu mai are nicio ieşire, falsifică semnătura notarului public dr. Nicu Blându, pentru suma de 2 400 [de] coroane. În şedințele Dietei Bucovinei din 1 şi 7 octombrie 1907, deputatul Aurel Onciul spune textual: „Dori Popovici se lasă hrănit de o jidancă. Eu am vederi cât se poate de largi în trebile de dragoste. Totuşi, în ochii mei nu este un lucru mai spurcat decât o curvă bărbătească, un om care se lasă plătit cu bani pentru slujba ce o face unei femei” (concubinajul Dori Popovici – Jeanette Gerbel şi scandaloasele procese). Urmează anchete disciplinare, două condamnări (9 sept[embrie] 1910, uneltirea Lafte Handlung, falsificarea poliței de 2 400 [de] cor[oane], 16 febr[uarie] 1911 – Ministerul de Agricultură din Viena).

Universitatea din Cernăuți refuză de a-l înscrie drept candidat la doctorat, ca unul care este în conflict cu Parchetul, Tribunalul Penal, iar în urmă se sesizează şi corpul ofițeresc, care, prin Consiliul de Onoare, îi cere să se disculpe sau dacă nu este în măsură, va fi eliminat din corpul ofițeresc austriac. Izbucnirea războiului din 1914 a însemnat pentru Dori Popovici, încolțit din toate părțile şi urmărit de creditori şi justiție, o temporară păsuire, iar prăbuşirea Imperiului Austro-Ungar, un fericit deznodământ şi definitivă scăpare de porțile puşcăriei, pentru ca, la 1918, după înfăptuirea cele dintâi Mari Uniri, Dori Popovici, cu feciorelnică beatitudine, din ființa sa putredă moraliceşte, să strige cu cinism: „cordon sanitar la Burdujeni”, „cordon sanitar” față de elementele din Vechiul Regat.

Mi-am îngăduit, Excelența Voastră, să vă arăt, în stil telegrafic, „autoritatea morală” a individului care solicită audiență mareşalului nostru. Veți înțelege, desigur, bucuria mea când am aflat că mâna ocrotitoare şi dezrobitoare a martirei Bucovine, mâna curată a scumpului nostru Conducător, n-a fost întinsă impostorului Dori Popovici.

Primiți, vă rog, Excelența Voastră, domnule prim-ministru, încredințarea înaltei mele stime şi considerații şi statornicul devotament.

26 mai 1942 I. E. Torouțiu

Excelenței Sale, domnului ministru preşedinte, profesor Mihai Antonescu
Preşedinția Consiliului de Miniştri

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)

BDD-A32687 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:26 UTC)